

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา โดยมีแบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีขั้นตอน การดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

ประกอบด้วย 3 รูปแบบกิจกรรม

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของนักศึกษา 5 ลักษณะ

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบส่งเสริมความสุขของนักศึกษา
- 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการสร้างนิสัย
- 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญสถานการณ์

1.2 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของนักศึกษา 2 ลักษณะ

- 1) กิจกรรมการปรึกษาทางจิตวิทยา
- 2) กิจกรรมวันราชภัฏวิชาการ (ธรรมบรรยาย โดย หลวงปู่พุทธอิสระ วัดอ้อน้อย จังหวัดนครปฐม เรื่อง “การดำเนินชีวิต บนเส้นทางแห่งปัญญา”)

1.3 การจัดกิจกรรมพิเศษสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ของนักศึกษา 3 ลักษณะ

- 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามวิธีการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
  - 2) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ รายด้านตามโครงการย่อย (Walk Rally) และการบรรยายพิเศษ จากวิทยากรภายนอก
  - 3) กิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระ ฟังสมาธิ และแผ่เมตตา ก่อนเรียนทุกครั้ง
- การสร้างและพัฒนาโปรแกรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ผู้วิจัยได้ดำเนิน ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ทั้งแนวตะวันตก แนวตะวันออก โดยเฉพาะหลักพุทธศาสนา ตลอดจนทั้งรายงานการวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

2. ศึกษาวิธีการพัฒนาโปรแกรมการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

3. ตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้

4. สร้างและพัฒนาโปรแกรมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

5. นำผลการวิเคราะห์หามาวางแผนจัดสร้างและพัฒนา โปรแกรมการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ให้ครอบคลุม 3 กลุ่มพฤติกรรม ได้แก่

5.1 กลุ่มพฤติกรรมวินัย

- 1) ให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา (รายพฤติกรรมที่ 1)
- 2) ให้เป็นผู้กล้าคิด กล้าทำ และรับผิดชอบ (รายพฤติกรรมที่ 2)
- 3) ให้เป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย (รายพฤติกรรมที่ 4)
- 4) ให้เป็นผู้สามารถทำงานเป็นทีม (รายพฤติกรรมที่ 8)

5.2 กลุ่มพฤติกรรมความรู้สึกลึก

- 1) ให้เป็นความเสียสละเห็นใจผู้อื่น (รายพฤติกรรมที่ 3)
- 2) ให้เป็นผู้ทำสิ่งที่ประ โยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น (รายพฤติกรรมที่ 5)

5.3 กลุ่มพฤติกรรม ความสามารถในการเรียนรู้

- 1) การรู้แหล่งข้อมูล และแสวงหาข้อมูลที่หลากหลาย (รายพฤติกรรมที่ 6)
- 2) การเป็นผู้คิดอย่างสร้างสรรค์ (รายพฤติกรรมที่ 7)

6. วิธีหาประสิทธิภาพของโปรแกรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการและผลลัพธ์ ได้นำกิจกรรมทั้งหมดไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลัย วงศ์เกษม อาจารย์พีรเทพ รุ่งคุณากร และอาจารย์จันทร์เพ็ญ ภูโสภา พิจารณาถึงความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหาวิธีการในกิจกรรมแต่ละลักษณะ

2. แบบประเมินพฤติกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งมีวิธีการสร้างแบบวัดดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการสร้างแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของบุญชม ศรีสะอาด (2535)

2.2 ศึกษาข้อความคำถาม แสดงถึงลักษณะของพฤติกรรมแล้ว สร้างแบบประเมินพฤติกรรม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ (มี 3 ชุดย่อย)

ตัวอย่าง แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ การกระทำที่แท้จริงของนักศึกษาโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

พฤติกรรม	ไม่เคยทำเลย	ทำน้อยครั้ง	ทำพอกับไม่ทำ	ทำบ่อยครั้ง	ทำทุกครั้ง
○ เข้าเรียนตรงเวลา					

2.3 นำแบบประเมินพฤติกรรมเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา ความเหมาะสมซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลัย วงศ์เกษม
- 2) อาจารย์พีรเทพ รุ่งคุณากร
- 3) อาจารย์จันทร์เพ็ญ ภูโสภา

2.4 ปรับปรุงแก้ไข แบบประเมินพฤติกรรมความคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 จัดพิมพ์แบบประเมินพฤติกรรมเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้ประกอบการเก็บข้อมูล

ต่อไป

3. การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม และแบบแสดงความคิดเห็น

3.1 ศึกษาขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากหนังสือการวัดผลการศึกษา เรื่อง การสร้างเครื่องมือในการวิจัยของ สมนึก ภัททิยธนี และมนตรี อนันต์รักษ์ (2546)

3.2 ศึกษาวิธีเขียนแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และแบบแสดงความคิดเห็น จากเอกสารตำราการวัดผลการศึกษาของ สมนึก ภัททิยธนี (2544)

3.3 สร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และแบบแสดงความคิดเห็น

3.4 นำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมและแบบแสดงความคิดเห็น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 3 ท่าน คือ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลัย วงศ์เกษม
- 2) อาจารย์พิรเทพ รุ่งคนากร
- 3) อาจารย์จันทร์เพ็ญ ภูโสภา

3.5 ปรับปรุงแก้ไข แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมและแบบแสดงความคิดเห็น ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 จัดพิมพ์แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และแบบแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปใช้ประกอบเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลของการทดลองต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม จะต้องทำเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง สอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน และจะต้องได้รับความร่วมมือ และตระหนักรู้ของการเป็นนักศึกษาที่ศึกษาด้านนักศึกษาเอง ผู้วิจัยได้นำเอาการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินงานทุกกิจกรรม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ประชุมชี้แจงโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้องทราบ สัปดาห์ที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549
2. วิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของนักศึกษา
3. วิเคราะห์วางแผนและกำหนดวิธีการพัฒนา
4. ดำเนินงานการพัฒนา
5. ติดตาม เก็บข้อมูลและประเมินผล
6. สรุปและรายงาน
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชี้แจงโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้องทราบ สัปดาห์ที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549

ชี้แจงเรื่องที่จะให้มีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามแก่นักศึกษา โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ในการเรียนการสอนชั่วโมงแรก

2. วิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามของนักศึกษา

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ในสาระวิชาจิตวิทยาและการแนะแนวสำหรับครู ซึ่งเป็นสาระสำคัญของวิชาชีพครู ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ปฏิบัติการศึกษาสังเกต ถึงสภาพปัญหาของนักศึกษามุ่งดังกล่าวในช่วงชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินด้านบุคลิกภาพ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงามของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พฤติกรรมที่วิเคราะห์	ความคาดหวังตามมาตรฐาน การเป็นนักศึกษาที่ดี	คุณภาพตามความเป็นจริง	เป็น/ไม่เป็น ปัญหา
<p>1. กลุ่มพฤติกรรมวินัย</p> <p>1.1 ให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา (รายพฤติกรรมที่ 1)</p> <p>1.2 ให้เป็นผู้กล้าคิด กล้าทำ และรับผิดชอบ (รายพฤติกรรมที่ 2)</p> <p>1.3 ให้เป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย (รายพฤติกรรมที่ 4)</p> <p>1.4 ให้เป็นผู้สามารถทำงานเป็นทีม (รายพฤติกรรมที่ 8)</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>ตรงต่อเวลา</p> <p>ไม่กล้าคิด กล้าทำและไม่</p> <p>ดีระเบียบมหาวิทยาลัยทางด้าน</p> <p>การแต่งกาย</p> <p>ไม่ชอบทำงานเป็นทีม</p>	<p>เป็น</p> <p>เป็น</p> <p>เป็น</p> <p>เป็น</p>
<p>2. กลุ่มพฤติกรรมเชิงความรู้ลึก</p> <p>2.1 ให้เป็นผู้เสียสละและเห็นใจผู้อื่น (รายพฤติกรรมที่ 3)</p> <p>2.2 ให้เป็นผู้ทำสิ่งที่เป็นประจำประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น (รายพฤติกรรมที่ 5)</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>	<p>เสียสละและเห็นใจผู้อื่นน้อย</p> <p>ทำดีเป็นประจำประโยชน์ต่อตนเอง</p> <p>และผู้อื่นน้อย</p>	<p>เป็น</p> <p>เป็น</p>

พฤติกรรมที่วิเคราะห์	ความคาดหวังตามมาตรฐาน คุณภาพการเป็นนักศึกษาที่ดี	คุณภาพตามความเป็นจริง	เป็น/ไม่เป็น ปัญหา
3. กลุ่มพฤติกรรมความสามารถในการเรียนรู้ 3.1 ให้เป็นผู้รู้แหล่งข้อมูลและแสวงหาข้อมูลที่หลากหลาย (ราย พฤติกรรมที่ 6) 3.2 การเป็นผู้คิดอย่างสร้างสรรค์ (รายพฤติกรรมที่ 9)	✓ ✓	รู้แหล่งข้อมูลน้อยไม่ แสวงหาข้อมูล คิดสร้างสรรค์ได้น้อย	เป็น เป็น

จะเห็นได้ว่าจากผลการวิเคราะห์ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงามของนักศึกษาโปรแกรมบริหารภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 มีพฤติกรรมบางด้านยังเป็นปัญหาในแต่ละกลุ่มของพฤติกรรม ทำให้จำเป็นต้องพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงาม ตามมาตรฐานคุณภาพการเป็นนักศึกษาที่ดี

3. วิเคราะห์วางแผนและกำหนดวิธีการพัฒนา

3.1 วิเคราะห์แผนงาน

การพัฒนาให้นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ตามมาตรฐานคุณภาพการเป็นนักศึกษาที่ดีผู้วิจัยจึงจัดโปรแกรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามตามพฤติกรรมเป้าหมาย 3 กลุ่มพฤติกรรม โดยการบูรณาการหลักการ แนวคิด วิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการปรับพฤติกรรมทางปัญญา สู่กิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน ที่มุ่งปลูกจิตสำนึกในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ให้นักศึกษาค้นพบวิธีการของตนเองในการเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มพฤติกรรม ได้แก่

1. กลุ่มพฤติกรรมวินัย

- 1.1 ให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา (รายพฤติกรรมที่ 1)
- 1.2 ให้เป็นผู้กล้าคิด กล้าทำ และรับผิดชอบ (รายพฤติกรรมที่ 2)
- 1.3 ให้เป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย (รายพฤติกรรมที่ 4)
- 1.4 ให้เป็นผู้สามารถทำงานเป็นทีม (รายพฤติกรรมที่ 8)

2. กลุ่มพฤติกรรมความรู้สึก

- 2.1 ให้เป็นผู้เสียสละและเห็นใจผู้อื่น (รายพฤติกรรมที่ 3)
- 2.2 ให้เป็นผู้ทำสิ่งที่ประนีประนอมต่อตนเองและผู้อื่น (รายพฤติกรรมที่ 5)

3. กลุ่มพฤติกรรมความสามารถในการเรียนรู้

- 3.1 ให้เป็นผู้รู้แหล่งข้อมูลและแสวงหาข้อมูลที่หลากหลาย (รายพฤติกรรมที่ 6)
- 3.2 ให้เป็นผู้คิดอย่างสร้างสรรค์ (รายพฤติกรรมที่ 7)

ตารางที่ 2 รายการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ทีมงานของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รายการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ทีมงานของนักศึกษา	
<p>กลุ่มพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ทีมงาน</p> <p>1. กลุ่มพฤติกรรมวินัย</p> <p>1.1 ให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา</p> <p>1.2 ให้เป็นผู้กล้าคิด กล้าทำ และรับผิดชอบ</p> <p>1.3 ให้เป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย</p> <p>1.4 ให้เป็นผู้สามารถทำงานเป็นทีม</p> <p>2. กลุ่มพฤติกรรมความรู้สึก</p> <p>2.1 ให้เป็นผู้เสียสละและเห็นใจผู้อื่น</p> <p>2.2 ให้เป็นผู้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและผู้อื่น</p>	<p>รายการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ทีมงานของนักศึกษา</p> <p>การจัดการเรียนการสอนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี</p> <p>1. การจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม</p> <p>2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>3. การจัดการเรียนรู้อย่างส่งเสริมความสุขของนักศึกษา</p> <p>4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการสร้างนิสัย</p> <p>5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญสถานการณ์</p> <p>การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ทีมงานของนักศึกษา</p> <p>1. กิจกรรมการปรึกษาทางจิตวิทยา</p> <p>2. กิจกรรมวันราชภัฏวิชาการ (วิทยากรภายนอก ท่านหลวงปู่พุทธอิสระ วัตถุประสงค์ จังหวัตนครปฐม) บรรยายธรรมะ เรื่อง การดำเนินชีวิตในเส้นทางแห่งปัญญา เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2549</p> <p>การจัดกิจกรรมพิเศษสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ</p> <p>1. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามวิธีการปรับพฤติกรรมทางปัญญา</p> <p>2. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการรายด้าน</p> <p>ก. ความเป็นผู้นำ</p> <p>ผู้ตามที่ดี และการทำงานเป็นทีม (กิจกรรม Walk Rally)</p> <p>ข. ความรู้และการคิดสร้างสรรค์ (กิจกรรม Walk Rally)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

<p>กลุ่มพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงาม</p>	<p>รายการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่คิงามของนักศึกษา</p>	
<p>3. กลุ่มพฤติกรรมความสามารถในการเรียนรู้</p> <p>3.1 ให้เป็นผู้รู้แหล่งข้อมูลและแสวงหาข้อมูลที่หลากหลาย</p> <p>3.2 ให้เป็นผู้คิดอย่างสร้างสรรค์</p>		<p>ค. การพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง (การบรรยายพิเศษ โดยวิทยากรภายนอก อาจารย์จ่านงผลบุญ)</p> <p>ง. การบริหารชีวิต (การบรรยายพิเศษ โดยวิทยากรภายนอก อาจารย์จ่านงผลบุญ)</p> <p>3. กิจกรรมสวนมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิและแผ่เมตตา</p>

4. การกำหนดวิธีการพัฒนา

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม โดยศึกษาแนวคิด หลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนำแนวคิดทฤษฎีสู่การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของนักศึกษา โดยถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้อง ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามให้แก่นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 วิศวกรรมศาสตรมหาวิทาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามมาตรฐานคุณภาพการเป็นนักศึกษาที่ดีดังนี้

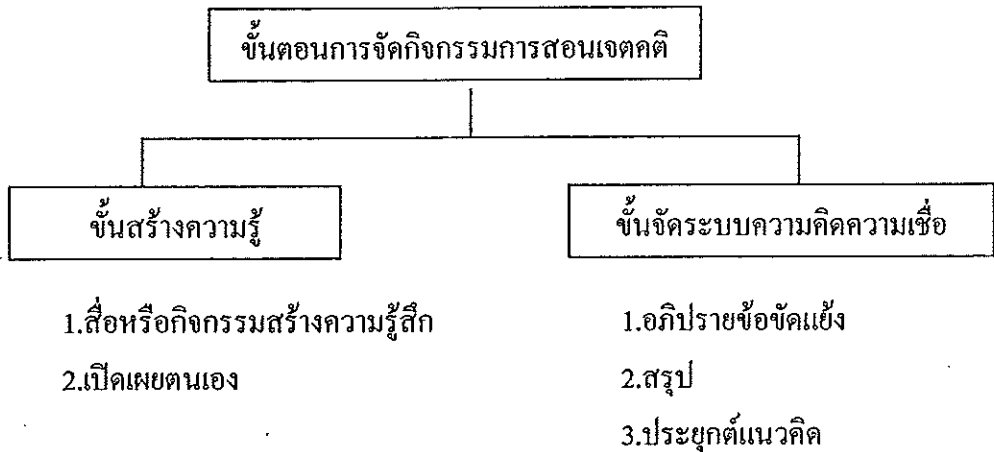
1. การจัดการเรียนการสอนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม วิชา จิตวิทยาและการแนะแนวสำหรับครู โดยส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามมี ความสำคัญมาก เนื่องจากคุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องที่คนส่วนมากรู้จักและตระหนักถึง ความสำคัญ แต่เป็นการยากที่จะนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำมาปฏิบัติ ได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนเกิดเป็นนิสัย การจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม ที่มีรากฐานมาจากครอบครัว มีการเสริมสร้างเจตคติร่วมกัน ดังนั้นการเสริมสร้างเจตคติต้องใช้ กระบวนการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้มีส่วนศึกษาและปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้รู้ เข้าใจ เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์จนเกิดความศรัทธาแล้วนำไปปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลาย ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ด้านจิตพิสัย (เจตคติ/ทัศนคติ) และด้านทักษะพิสัย (การปฏิบัติ) แต่การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม เป็นการพัฒนา ทางด้านจิตใจเจตคติเป็นสำคัญ ดังนั้นในที่นี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อ ปลูกฝังเจตคติเพียงอย่างเดียว

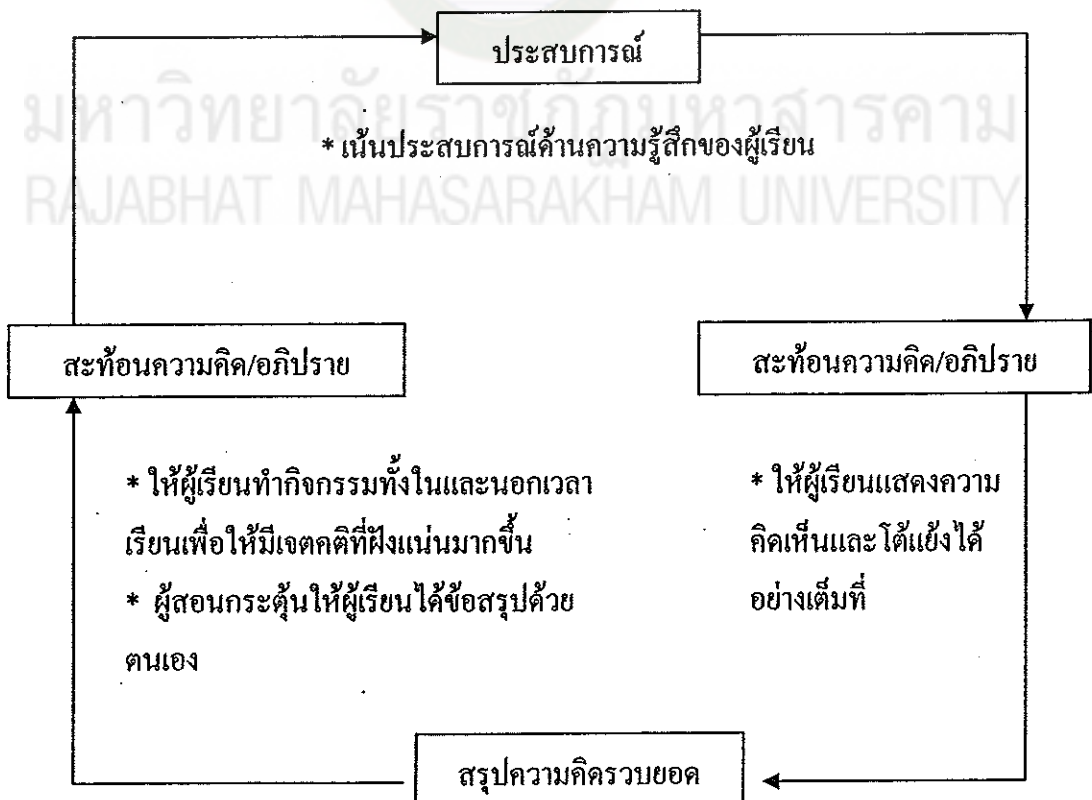
ขั้นตอนและกิจกรรมการสอนเจตคติ

เจตคติเป็นความคิดหรือความเชื่อที่มีความรู้สึกเป็นองค์ประกอบ ดังนั้นในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเจตคติจึงมี 2 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้สึกด้านความคิด ความเชื่อ ดังนี้

ในกระบวนการเรียนรู้ จะมีองค์ประกอบการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน แต่การสอนเจตคติจะมุ่งเน้นการสอนด้านจิตพิสัย ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ การสร้างความรู้ที่สอดคล้องกับเจตคติ และการจัดระบบความคิดความเชื่อ เพื่อนำมาสัมพันธ์กับหลักการทั่วไปของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ มีลักษณะเป็นกระบวนการดังต่อไปนี้

กระบวนการเรียนรู้เจตคติแบบมีส่วนร่วม

จากแผนภูมิกระบวนการเรียนรู้เจตคติแบบมีส่วนร่วม อาจารย์ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นสร้างความรู้สึกจากประสบการณ์ จนกระทั่งขั้นทดลองประยุกต์แนวคิด ซึ่งขั้นตอนความรู้สึก อาจใช้เวลาประมาณ 5 – 20 นาที ของการจัดกิจกรรม ส่วนที่เหลือจะเป็นการจัดระบบความคิดความเชื่อ ดังนั้นอาจารย์จึงจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้สื่อ/กิจกรรมให้เกิดความรู้สึกได้จริง รวมทั้งมีทักษะในการใช้กระบวนการกลุ่ม ช่วยจัดระบบความคิดความเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้นักศึกษามีโอกาสอภิปรายโต้แย้ง นักศึกษาสามารถสรุปได้ด้วยตนเองและนำข้อสรุปที่ได้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	กิจกรรม
1. ขั้นสร้างความรู้สึก	ประสบการณ์	<p>ใช้สื่อหรือกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมกับเรื่องนั้น ๆ และการเปิดเผยตนเอง</p> <p>➤ สื่อสร้างความรู้สึก เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทความสำหรับอ่านในรูปแบบกรณีศึกษา และบทสัมภาษณ์ (การยกตัวแบบบุคคลจากกรณีศึกษา เช่น องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบุคคลอื่นๆ) - แถบเสียง วิดิทัศน์ <p>➤ กิจกรรมสร้างความรู้สึก ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมสร้างความรู้สึกโดยตรง - กิจกรรมจำแนกเจตคติของนักศึกษา เช่น การสำรวจความคิดเห็น แบบสอบถาม จัดลำดับความสำคัญเป็นต้น - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับเจตคติที่ต้องการสร้างความตระหนัก - กิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมที่อาศัยจินตนาการอย่างต่อเนื่องและกิจกรรมเร้าความสนใจอื่น ๆ เช่น การได้วาที <p>➤ การเปิดเผยตนเอง เป็นการตั้งประสบการณ์เก่าของนักศึกษามาทำในกลุ่ม 2 คน หรือกลุ่มย่อยระดมสมองโดยใช้กิจกรรม เช่น ให้เล่าความรู้สึกโดยตรง ให้สมมติตนเองเป็นบุคคลในเรื่องแล้วให้เขียนแล้วแลกเปลี่ยนเป็นต้น</p>

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	กิจกรรม
2. ขั้นจัดระบบ คิดความเชื่อ	สะท้อนความคิด และอภิปราย ความคิดรวบยอด ประยุกต์แนวคิด	<ul style="list-style-type: none"> ➢ อภิปรายข้อขัดแย้ง โดยการตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และให้เกิดการอภิปรายในกลุ่มเพื่อให้มีการจัดระบบความคิดความเชื่อของสมาชิกกลุ่ม ➢ ประยุกต์แนวคิด เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาและอาจต่อยอดโดยการทำกิจกรรมเสริม เช่น การเขียนคำขวัญ/คติ/ปรัชญาชีวิต การสรุปข้อความสำคัญ การตอบแบบทดสอบ เป็นต้น

การสอนเจตคติยังแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การสร้างเจตคติก่อนจะมีพฤติกรรม (เช่น รังเกียจการดื่มสุราก่อนที่จะมีพฤติกรรมการดื่มสุรา) กับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ (เช่น ลด ละ เลิก การดื่มสุรา) ความแตกต่างที่สำคัญในขั้นตอนการใช้สื่อและกิจกรรมความรู้สึกลึก คือ การสร้างเจตคติจะเน้นการสร้างความรู้สึกลึกที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้น ๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะให้ความสำคัญในการใช้สื่อและกิจกรรมสร้างความรู้สึกลึก คือ การสร้างเจตคติจะเน้นการสร้างความรู้สึกลึกที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้น ๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะให้ความสำคัญในการใช้สื่อและกิจกรรมที่โยกคลอนความรู้สึกลึกของเจตคติเดิม ส่วนในขั้นจัดระบบความคิดความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะต้องมีประเด็นอภิปรายที่เข้มและชัดเจนกว่า

ในการสอนเจตคติ สิ่งที่อาจเกิดขึ้นก็คือ นักศึกษาสรุปประเด็นอภิปรายได้ไม่ตรงกับจุดประสงค์ (เช่น นักศึกษาเห็นว่าคนดื่มสุราเป็นคนมีสังคมมีเพื่อนฝูงมิตรสหายมาก) อาจารย์จำเป็นต้องหาทางออก ในกรณีเช่นนี้โดยอาศัยแนวคิด 4 ประการต่อไปนี้

1. อาจารย์ควรมีใจกว้างโดยยอมรับว่าเจตคติที่เหมาะสม อาจมิได้มีเพียงเจตคติที่อาจารย์หวังเพียงประการเดียว

2. อาจารย์ควรไว้วางใจในตัวนักศึกษาภายใต้ความเชื่อที่ว่า หากเจตคติที่สอนนั้นเป็นสิ่งที่ดีก็ควรที่จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำทาบ หรือทดลองโดยหาเหตุผลมาได้แย้งอภิปราย จนเกิดการยอมรับในขั้นตอนกระบวนการกลุ่ม ซึ่งความคิดเห็นที่มีเหตุผลที่จะได้รับการสนับสนุนไม่ว่าความคิดเห็นนั้นจะเป็นของใคร

3. อาจารย์สามารถช่วยขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ โดยช่วยตั้งคำถามให้นักศึกษาคิด หรืออาจารย์กับนักศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน นั่นคือ ใช้การสื่อสารแบบ 2 ทางมากกว่าการยึดเยียด

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างความรู้ที่นักศึกษามีส่วนร่วม หากสิ่งใดที่อาจารย์เห็นว่าดีแต่นักศึกษาไม่ยอมรับ แม้อาจารย์จะพยายามถ่ายทอดต่อไปนี้ก็ไม่เกิดเป็นการเรียนรู้ในทางตรงกันข้าม หากอาจารย์ยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษา โดยอาจารย์สงวนความคิดเห็นของอาจารย์ไว้ นักศึกษาก็จะรู้สึกยอมรับอาจารย์เช่นกันและขยายการเรียนรู้ออกไป

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะเป็นนักศึกษาที่ดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ควรเลือกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนสามารถปฏิบัติเป็นประจำจนเป็นปกตินิสัย

3) จัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมความสุขแก่ผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม ควรเป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข เป็นสภาพการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความหลากหลายในวิธีการเรียนของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ

แนวการจัดการเรียนรู้ที่มีความสุข

1. สิ่งที่ยุ่เรียนมีความหมายสอดคล้องกับการดำรงชีวิต
2. กิจกรรมหลากหลายน่าสนใจ เร้าใจที่จะปฏิบัติ ทุกคนมีส่วนร่วม ได้ปฏิบัติจริงพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาทักษะชีวิตและสังคม
3. การประเมินผลมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาศักยภาพ ไม่กดดัน ไม่สร้างความเครียด เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความภูมิใจ
4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ควรแสดงออกด้วยความรักความเมตตา มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน
5. ยอมรับในแตกต่างระหว่างกันและกัน เปิดโอกาสให้ได้แสดงความสามารถและพัฒนาตนเองเต็มที่เป็นแบบของตนเอง อาจารย์ควรให้การเสริมแรงและสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความสุข การยอมรับ เห็นคุณค่าของตนเอง มีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหา กล้าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และบุคคลอื่นอาจารย์ไม่ควรใช้อำนาจกับนักศึกษา ไม่เข้มงวดจนนักศึกษาเกิดความเครียด

4) การเรียนการสอนโดยกระบวนการสร้างนิสัย

กระบวนการสร้างนิสัยเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะและบุคลิกภาพของนักศึกษา จึงเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่งาม โดยมีการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับระดับพัฒนาของพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ ซึ่งจะก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ต้องการเป็นกิจนิสัยค่อนข้างถาวร

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการสร้างนิสัย

ขั้นตอน	กิจกรรม
1. ขั้นรับรู้ (สังเกต)	อาจารย์นำสิ่งเร้า เช่น วัตถุหรือเหตุการณ์ให้นักศึกษารับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการกระตุ้นให้สังเกตวัตถุหรือเหตุการณ์ที่อาจารย์ใช้เป็นสิ่งเร้าและคิดวิเคราะห์(ขั้นที่ 2)
2. ขั้นคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (สังเคราะห์)	อาจารย์กระตุ้นให้นักศึกษาคิดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของคุณลักษณะและผลกระทบของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นจิตใจนักศึกษาให้เริ่มยินยอมที่จะปฏิบัติ
3. ขั้นสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม	อาจารย์กระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิธีการปฏิบัติตนหรือปฏิบัติงานที่ดีที่สุด โดยพิจารณาข้อดี ข้อเสียและผลกระทบอย่างรอบคอบ
4. ขั้นลงมือปฏิบัติ	ขั้นนี้นักศึกษาจะเป็นผู้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ทั้งในมหาวิทยาลัยและในชีวิตประจำวัน ขั้นนี้อาจารย์จะต้องนำนักศึกษาในขณะที่ปฏิบัติอย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักศึกษาเห็นประโยชน์ของสิ่งที่กระทำ ซึ่งให้เห็นว่าการกระทำมีความหมาย มีคุณค่าต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวม หรือสภาพแวดล้อม นอกจากนั้นต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสรับว่าเป็นสิ่งที่ดี

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม
5. ขั้นประเมินผลปรับปรุง	ขั้นนี้สอดคล้องกับขั้นพัฒนาพฤติกรรมในขั้น “จัดระบบ” อาจารย์ต้องกระตุ้นให้นักศึกษาประเมินผลการปฏิบัติและแนะนำให้ปรับปรุงการปฏิบัติหรือปรับปรุงให้เข้ากับคุณลักษณะนั้น ๆ ได้อย่างเป็นระบบ
6. ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ	ขั้นนี้เป็นขั้นที่กระตุ้นความคิด ความรู้สึกของนักศึกษาให้รู้สึกประสบความสำเร็จ พอใจและต้องการจะทำคุณลักษณะนั้น ๆ ต่อไปเรื่อย ๆ อาจารย์ต้องใช้กลวิธีแสดงออกให้นักศึกษาเห็นว่าการกระทำของเขาเป็นสิ่งที่ดี น่าพอใจ น่าชื่นชม ให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จ พอใจ ชื่นชมต่อการปฏิบัติของตนเองและต้องการปฏิบัติต่อไปจนเกิดเป็นกิจนิสัย การแสดงออกของอาจารย์อาจทำได้ทั้งทางวาจาและทางกาย เช่น การชมเชย การให้รางวัล ฯลฯ

จุดเด่นของการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย

1. ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ไปตามขั้นตอนที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะทางสังคมและสภาพแวดล้อม
2. ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาคุณลักษณะแต่ละอย่างไปในทิศทางที่เหมาะสมเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม
3. นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์และปฏิบัติจริง

ข้อควรคำนึง

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก คุณลักษณะ จะใช้เวลาพัฒนาเป็นระยะเวลานานไม่อาจเร่งรัดพัฒนาขึ้นรวดเร็วแบบกวดวิชาหรือเรียนลัดได้ ดังนั้นอาจารย์จัดกิจกรรมตามขั้นตอนแนะนำช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ทั้งในเวลาเรียน นอกเวลาเรียน
2. การแนะนำช่วยเหลือเพื่อเสริมสร้างนิสัยที่ดี ต้องทำอย่างอ่อนโยน แสดงออกด้วยความรัก เมตตา เอื้ออาทร จริงใจ ไม่ให้เคร่งครัด เข้มงวด ควบคุม เผด็จการ หรือลงโทษ จึงจะประสบความสำเร็จอย่างถาวร

3. ควรจัดกิจกรรมและให้การแนะนำอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งแน่ใจว่านักศึกษาเกิดจินตนิมิตโดยสังเกตว่าเมื่อนักศึกษาอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เขาได้ตอบสนองในทางที่ดีอย่างคงเส้นคงวาสม่ำเสมอเป็นอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมีใครสั่ง หรือการที่นักศึกษาพยายามอาสาสมัครหรือเข้าไปมีส่วนร่วมเข้าไปจัดการในกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของเขา ตัวอย่าง อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม และเป็นผู้เข้าร่วมวันราชภัฏวิชาการอย่างเต็มที่

5) การจัดการเรียนรู้แบบเผชิญสถานการณ์

วิธีการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ คือวิธีสอนที่มีการเชื่อมโยงการกระทำกับการคิดวิเคราะห์เข้าด้วยกัน โดยให้นักศึกษาได้เผชิญสถานการณ์ลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริง ฝึกให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นตัวเอง ได้นำความรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร มาสรุปประเด็นเพื่อประเมินว่าสิ่งใดถูกต้องดีงาม เกิดประโยชน์ สิ่งใดบกพร่องไม่ถูกไม่ตรงในการตัดสินใจ

แนวคิด

เป็นวิธีสอนที่รวมวิธีการสอนหลายๆ วิธีเข้าด้วยกัน การนำคุณธรรมต่าง ๆ หลักธรรมต่าง ๆ มาใช้เป็นเกณฑ์การปฏิบัติการนำข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ หลักการ และประสบการณ์ของนักศึกษามาใช้ในการตัดสินใจ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ด้วยการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายซึ่งเป็นสถานการณ์จริง
2. เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักเลือกตัดสินใจได้ถูกต้อง
3. เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักการใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ มาใช้ในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
4. เพื่อให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในตัวเอง
5. เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในการแก้ปัญหาซึ่งจะเกิดขึ้นในการดำรงชีวิต

ขั้นตอนกระบวนการเผชิญสถานการณ์

การเผชิญสถานการณ์ จำเป็นจะต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ หลักการ การประเมินค่า การเลือก การตัดสินใจ และการฝึกปฏิบัติ การฝึกฝนดังกล่าวสามารถนำมาจัดขั้นตอนกระบวนการสอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างศรัทธา

ขั้นนี้เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจและความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น นักศึกษาสนใจและเชื่อมั่นว่าบทเรียนนี้สัมพันธ์กับชีวิตของเขา เชื่อมั่นว่าจะช่วยพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ เชื่อมั่นในตัวอาจารย์และเชื่อมั่นว่าบทเรียนนี้จะช่วยให้เขามีประสบการณ์ที่คุณค่า กิจกรรมขั้นนี้ดำเนินถึงสิ่งต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพของอาจารย์ ท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส
2. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาและในกลุ่มนักศึกษาด้วยกัน
3. การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับบทเรียน (ห้องเรียนพร้อมใช้)
4. การเสนอสิ่งเร้าและจุดสนใจโดยใช้สื่อการเรียนการสอน ทั้งที่เป็นสื่อโสตทัศนูปกรณ์ และสื่อสิ่งพิมพ์ การเร้าให้นักศึกษาเสนอประสบการณ์ของตน การตอบสนองผลการแสดงออกของนักศึกษาด้วยการวิจารณ์อย่างมีเหตุผล การยอมรับ การชมเชย และการให้รางวัล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสังคม (ฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการ)

กิจกรรมเป็นขั้นตอนการเสนอสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักศึกษาเพื่อนำไปสู่การฝึกนิสัยและฝึกทักษะในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมขั้นนี้ใช้หลักของพหุสูตร 5 คือ

1. ฝึกการฟัง การดู การอ่านอยู่เสมอ รวมไปถึงการรู้แหล่งข่าวสาร และสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวสารนั้นได้
2. สามารถจับประเด็นและจดจำสาระสำคัญของข่าวสารนั้นได้แม่นยำ
3. นำความรู้หรือหลักการที่ได้จากข่าวสารนั้นมาพูด อภิปรายกัน
4. มีความตั้งใจ คิด พิจารณา ทบทวนความรู้ และข่าวสารที่ได้จนเกิดความกระจ่างชัด
5. เข้าใจและสรุปความรู้จากข่าวสารได้ชัดเจนทั้งในเนื้อหาและเหตุผล

ขั้นตอนที่ 3 ระดับเผชิญสถานการณ์ (ฝึกทักษะการประเมินค่า)

ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาข้อมูลข่าวสารที่ได้สรุปประเด็นแล้วมาฝึกคิด ประเมิน คำว่า ประเด็นไหนถูกต้อง ดีงาม เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดแท้จริง ประเด็นใด บกพร่อง ผิดพลาด ไม่ถูกไม่ควรหากทำไปจะเกิดผลร้าย

เกณฑ์ที่อาจารย์สามารถนำมาฝึกให้นักศึกษาคิดประเมินค่า ได้แก่ วิธีการ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากประเด็นข่าวสารและการกระทำนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 วิจาร์ณความคิด (ฝึกทักษะการเลือกและการตัดสินใจ)

เมื่อนักศึกษาได้ฝึกการประเมินค่าแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่เร้าให้นักศึกษา ได้คิดวิเคราะห์วิจาร์ณ ทางเลือกต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจ ซึ่งมีความสำคัญมาก นักศึกษาจะต้องเรียนรู้

1. ขั้นตอนของการเลือกและตัดสินใจ
2. ลักษณะของทางเลือก
3. ลักษณะของการตัดสินใจและ
4. องค์ประกอบที่ทำให้การตัดสินใจผิดพลาด

เกณฑ์การเลือกและการตัดสินใจ คือ

1. ความถูกต้องตามค่านิยม ประเพณี ศีลธรรม และกฎหมาย
2. ผลที่เกิดเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและ
3. การตัดสินใจนั้นนำไปสู่ปฏิบัติได้

โดยอาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษามีอิสระในการคิด แสดง และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและสรุปการเลือกและการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 5 ปรับพฤติกรรม (ฝึกการปฏิบัติ)

ขั้นตอนนี้ก็นักศึกษานำเอาทางเลือกตัดสินใจเลือกไว้แล้วมาเสนอแนวทาง ปฏิบัติ โดยใช้หลัก 7 ประสิทธิภาพ 7 คือ ปฏิบัติให้ตรงกับหลักการ ความมุ่งหมายเหมาะกับคน มีความพอดี เหมาะกับเวลาบุคคล และชุมชน เกณฑ์ของการปฏิบัติที่ถูกต้อง คือ

1. ยึดสายกลาง
2. ประสานประโยชน์
3. สันติวิธี

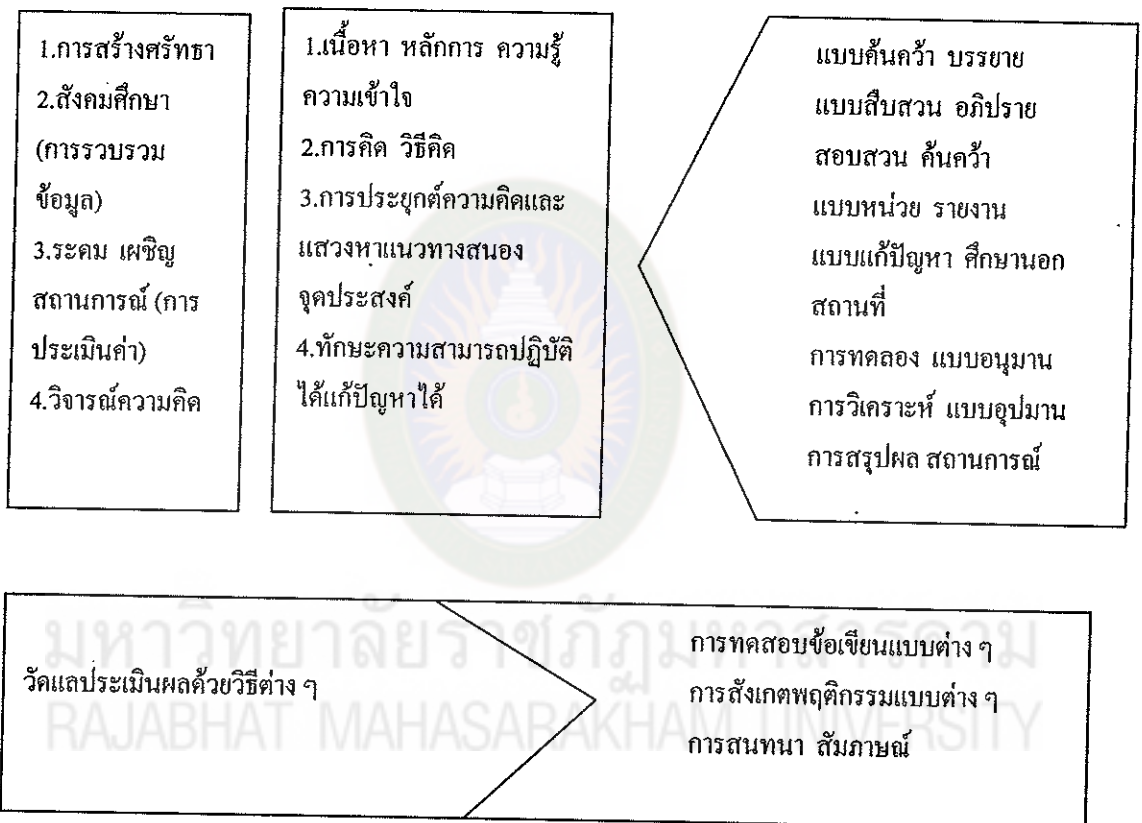
ขั้นตอนที่ 6 สรุปและประเมิน

ขั้นตอนนี้เป็นการนำสาระและกิจกรรมของบทเรียนนับแต่เริ่มต้นมาสรุป ย้ำ ข้ำทวนและตรวจสอบ โดยใช้วิธีที่นักศึกษายประเมินตนเอง เพื่อนักศึกษาประเมินซึ่งกันและกัน และอาจารย์ประเมินนักศึกษาและวัดผลการเรียนการสอน

เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจชัดเจนนั้น จึงเสนอแผนภูมิการประยุกต์ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอน ดังนี้

กระบวนการเผชิญ

สถานการณ์ ผลผลิต วิธีสอน กิจกรรม

ภาพที่ 7 การประยุกต์ กระบวนการเผชิญ สถานการณ์ในการสอน

ข้อดี

1. นักศึกษาได้มีโอกาสเผชิญสถานการณ์จริงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต
2. นักศึกษาได้มีความเชื่อมั่นในตัวอาจารย์และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
3. นักศึกษาได้ฝึกคิดและประเมินว่าสิ่งใดดีงาม ถูกต้อง ไม่ถูกไม่ควร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้

4. ได้ฝึกเลือกทางเลือกที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง
  5. นักศึกษาได้ประเมินตนเองและเพื่อน ๆ ได้ประเมินซึ่งกันและกัน
  6. ทำให้นักศึกษามีนิสัยแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร
  7. นักศึกษาได้มีโอกาสคิดอย่างอื่นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน
- ข้อจำกัด

1. นักศึกษาจะต้องมีความรู้ ทักษะ เข้าใจในหลักธรรม คุณธรรมต่าง ๆ
2. การตัดสินใจที่ประสานประโยชน์และเห็นแก่ส่วนรวมอาจทำได้ยาก เพราะตัวอย่างแบบอย่างมีลักษณะตรงกันข้าม
3. วิธีสอนที่ใช้ได้ถ้ามีแหล่งข้อมูล ข่าวสาร ที่พร้อมจะให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าได้ (สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม)

6) การจัดแผนการสอนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เกี่ยวกับความถนัด ความสามารถ ความรู้ เจตคติ บุคลิกภาพ ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้น

แนวการสอนเป็นกำหนดกรอบรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้สอนมีความพร้อมในการสอนและนักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการสอนในชุดวิชา อาจารย์ผู้สอนระดับมหาวิทยาลัยต้องวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกการจัดการเรียนการสอนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามให้แก่นักศึกษาเนื่องจากการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของนักศึกษาเป็นหน้าที่ของอาจารย์อยู่แล้ว

ตัวอย่างแผนการสอนที่สอดแทรกการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม
เรื่อง ปลูกจิตคิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล

1. สาระสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ทำให้วิถีการดำรงชีวิตแตกต่างไปจากแต่ก่อน มนุษย์จำเป็นต้องปรับวิธีการดำเนินชีวิตให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม จึงจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) สามารถดำเนินชีวิตให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอย่างมีความสุข
- 2) ระบุความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิตได้

ได้

- 3) สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม
- 4) สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมได้

3. เนื้อหาสาระ

- 3.1 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต
- 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม
- 3.3 ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการดำเนินชีวิต
- 3.4 การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 3.5 คุณธรรม จริยธรรมที่จำเป็นในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 กระบวนการเรียนรู้

- 4.1.1 กรณีศึกษา
- 4.1.2 กระบวนการกลุ่ม

4.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

4.2.1 การนำเข้าสู่บทเรียน

อาจารย์สนทนาซักถามนักศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมตามหัวข้อต่อไปนี้

- ปัจจุบันสิ่งแวดล้อมในสังคมเป็นอย่างไร
- สิ่งแวดล้อมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมีอะไรบ้าง
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเพราะคนในสังคมขาดคุณธรรมและจริยธรรม

อย่างไร

- การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมมีผลต่อนักศึกษาหรือไม่ อย่างไร

4.2.2 การดำเนินการสอน

1) แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 – 6 คน และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาในงาน

2) นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานตามหัวข้อต่อไปนี้

- ออกแบบสร้างเครื่องมือ
- สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
- กำหนดแหล่งที่จะไปเก็บข้อมูล

- กำหนดงานให้สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบ
- สร้างข้อตกลงในการปฏิบัติงานร่วมกัน
- 3) นักศึกษาแต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตามแหล่งที่กำหนด
- 4) นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาจัดหมวดหมู่
- 5) นักศึกษาแต่ละกลุ่มวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ดังนี้
  - สภาพแวดล้อมที่ศึกษา คืออะไร มีลักษณะเป็นอย่างไร
  - มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไร ดีขึ้นอย่างไร เสื่อมโทรมอย่างไร
  - สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเกิดจากอะไร ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง
  - การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของสังคม คนในสังคมต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านใดบ้าง
- การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมอย่างไร
- 6) นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและคุณธรรมที่สังคมบกพร่อง
- 7) แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน
- 8) นักศึกษาทั้งชั้นร่วมกันกำหนดแนวทางการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การดำรงชีวิตมีความสุขโดยกำหนดคุณธรรมและจริยธรรมที่คนในสังคมจะต้องมี เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- 9) ให้นักศึกษาแต่ละคนวาดสภาพแวดล้อมของสังคมที่นักศึกษาประทับใจ และภาพที่นักศึกษาเห็นว่าจุดบกพร่องควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว พร้อมทั้งเขียนคำบรรยายประกอบภาพ เก็บในแฟ้มสะสมงาน

4.2.3 การสรุปบทเรียน นักศึกษาเขียนรายงานเรื่องผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์

5. สื่อการเรียนการสอน
  - 5.1 ใบงาน
  - 5.2 แบบสำรวจข้อมูล
  - 5.3 แบบบันทึกข้อมูล
  - 5.4 สภาพแวดล้อมในชุมชน
6. การวัดผลและประเมินผล
  - 6.1 สังเกตกระบวนการทำงานของกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกต

- การวางแผนสำรวจข้อมูล
- ความมีเหตุผลในการอภิปราย วิเคราะห์ข้อมูล
- การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
- คุณธรรม จริยธรรมที่ควรมีในขณะปฏิบัติงาน
- การปฏิบัติตนตามข้อตกลงของกลุ่ม

6.2 การตรวจผลงาน

- แบบสำรวจ
- แบบบันทึก
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- แนวทางการดำเนินชีวิต

6.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตรพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามของนักศึกษา โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

6.3.1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามของนักศึกษา

ได้กำหนดโครงการของหลักสูตรให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรม 3 ประเภท

1) กิจกรรมการฝึกปฏิบัติ การให้คำปรึกษา โดยนำนักศึกษาฝึกปฏิบัติ

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงงามโดยกระบวนการให้การปรึกษา เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาปรับพฤติกรรมให้เหมาะสม รับผิดชอบต่อตนเอง พึ่งตนเองได้ รู้จักสำรวจ และทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของตนที่เป็นปัญหา สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีความเป็นอิสระมีความสุขในชีวิตและได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

กระบวนการให้การปรึกษา

การให้การปรึกษา คือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลสองคน ซึ่งดำเนินไปเพื่อช่วยเหลือฝ่ายหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาให้สามารถแก้ไขปัญหานั้นและพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการให้การปรึกษานี้ บทบาทของผู้ให้การปรึกษาเป็นการเอื้ออำนวยให้ผู้ที่มารับการปรึกษาใช้ศักยภาพและความสามารถของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการของการปรึกษาสรุปได้เป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษา

ขั้นตอนที่สอง ผู้ให้การปรึกษาจะช่วยให้ผู้เข้ารับการปรึกษาได้สำรวจตนเองและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้นักศึกษาได้เห็นถึงสาเหตุของปัญหา

ขั้นตอนที่สาม ผู้รับการปรึกษาจะเกิดความชัดเจนในตนเอง และเข้าใจถึงปัญหามาประการที่กำลังเผชิญอยู่ เห็นสิ่งที่เป็นสาเหตุและความต้องการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนที่สี่ เป็นการวางแผนแก้ปัญหา โดยผู้ให้การปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพิจารณาทางออก หรือวิธีแก้ไขปัญหามาของตนเองและตัดสินใจเลือกสิ่งที่จะต้องปฏิบัติต่อไป

ขั้นตอนที่ห้า เป็นการสรุปและยุติการปรึกษาเพื่อย้ำถึงความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นระหว่างการปรึกษา และให้ผู้รับการปรึกษาได้มีแรงจูงใจและกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

ขั้นตอนของกระบวนการให้การปรึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ

การปรึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยให้สมัครใจที่จะได้รับความช่วยเหลือ บทบาทของผู้ให้การปรึกษาในขั้นตอนนี้จึงเป็นการเอื้ออำนวยให้บุคคลที่มาพบบ่อย ๆ รู้สึกสมัครใจอย่างเต็มที่และเกิดความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการ ผู้ให้การปรึกษาควรจะมีเจตนาแสดงความเป็นมิตร ให้ความอบอุ่น ใส่ใจด้วยท่าทางกิริยาและใช้คำพูดที่ให้กำลังใจแก่ผู้รับการปรึกษา

ในเวลาเดียวกันผู้ที่ให้การปรึกษาจะต้องตั้งใจอยู่ในบทบาทของตนเอง แสดงความสนใจและใส่ใจต่อความต้องการของผู้รับการปรึกษา และพยายามส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน สิ่งที่ควรปฏิบัติคือ

1. การต้อนรับอย่างจริงใจและอบอุ่น
2. การแสดงท่าทางเป็นมิตร
3. สื่อความตั้งใจที่จะช่วยเหลือ
4. รับฟังสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาเล่า
5. สังเกตสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออกทั้งคำพูดและกิริยาท่าทาง
6. สังเกตสิ่งที่ผู้รับการปรึกษายังไม่พร้อมที่จะเล่า
7. ยอมรับการปรึกษายังไม่พร้อมที่จะเล่า
8. ถามคำถามที่เอื้อให้ผู้รับการปรึกษาสามารถเล่าเรื่องของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจปัญหา

การที่คนเราจะแก้ปัญหาของตนเองได้ก็ต้องเอาใจใส่ในสิ่งที่เป็นปัญหาอย่างชัดเจน บทบาทของผู้ให้การศึกษาคือช่วยให้ผู้รับการศึกษากเกิดความเข้าใจในปัญหา โดยผู้ให้การศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นเหมือนผู้ร่วมการเดินทางของผู้รับการศึกษในช่วงระยะหนึ่ง เพื่อให้เขาสามารถพิจารณาตนเอง มองประสบการณ์ที่ผ่านมาและความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้เข้าใจถึงสิ่งที่เป็นเหตุหรือเป็นผล บทบาทของผู้ให้การศึกษาไม่ได้อยู่ที่การวินิจฉัยปัญหานานาชนิดของผู้รับการปรึกษา หรือวิเคราะห์สติปัญญา บุคลิกและนิสัยของเขา แต่อยู่ที่การเอื้ออำนวยให้ผู้รับการปรึกษาใช้ความพยายามในการพิจารณาชีวิตและปัญหาที่เกิดขึ้น

ผู้ที่ให้การศึกษาไม่ควรรีบให้การแนะนำหรือแก้ปัญหาแทน จะต้องเป็นผู้ที่ไวต่อความรู้สึกของผู้ที่มาปรึกษาและสามารถรับรู้ได้ในระดับที่ลึกกว่าที่เขาเล่าออกมาโดยการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา บางครั้งผู้รับการปรึกษาอาจจะมองไม่เห็นสิ่งที่เป็นสาเหตุของปัญหา หรืออาจจะสับสนเนื่องจากเขาอยู่ใกล้กับสิ่งที่เป็นปัญหามากเกินไป จึงจำเป็นจะต้องมีบุคคลที่สามารถไว้วางใจ ช่วยสะท้อนถึงความรู้สึกของเขา และอธิบายให้เขากระจ่างมากขึ้น ในขั้นตอนนี้มีประเด็นสำคัญ ๆ ที่ผู้ให้การศึกษาควรคำนึงถึง ดังนี้

การระบายถึงสิ่งที่เป็นปัญหาเป็นการบำบัด ผู้ที่แสวงหาความช่วยเหลือนั้น เขามีความต้องการลึก ๆ ที่จะบอกเล่าถึงสิ่งที่ทำให้เขาวิตก กังวล ยิ่งให้โอกาสเขาได้พูดในระหว่างการปรึกษาของเขาก็จะยิ่งรู้สึกดีขึ้น เขาต้องการใช้เวลาเพื่อระบายสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในใจเขา การให้โอกาสผู้รับการปรึกษาเล่าถึงปัญหาจะช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น บางครั้งคนเราก็จะมีบางสิ่งบางอย่างอยู่ในใจแต่ถ้าได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้อื่นก็จะได้เห็นแง่มุมต่าง ๆ อย่างชัดเจนขึ้น การเล่านั้นช่วยให้เกิดการตระหนักรู้ (insight) ในสิ่งที่เราไม่สามารถเข้าใจได้จากการคิดวิเคราะห์โดยลำพัง การเล่าเรื่องตนเองจะช่วยให้ค่อย ๆ เห็นและเข้าใจถึงปัญหานั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าใจปัญหา สาเหตุและความต้องการ

ในระหว่างที่ผู้รับการปรึกษาพิจารณาและความรู้สึกของตนเอง เขาจะค่อย ๆ เข้าใจว่าสาเหตุของปัญหานั้นอยู่ที่ไหน และเริ่มมองเห็นว่าตนเองต้องการเป็นคนแบบไหน สามารถยอมรับในส่วนตัวตนเองจะต้องรับผิดชอบมองเหตุการณ์ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาและเข้าใจว่าการแก้ปัญหานั้นอยู่กับตัวเขาเอง และเกิดแรงจูงใจที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของปัญหา

โดยปกติแล้วการที่จะเข้าใจถึงปัญหาตนเองนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะเกิดขึ้นได้โดยทันทีแต่เป็นกระบวนการที่อาศัยระยะเวลา มักจะเริ่มต้นในขั้นที่ 2 ของกระบวนการให้การศึกษาและพัฒนาขึ้นจนกระทั่งเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในสิ่งที่เป็นปัญหา แม้ว่าในบางครั้งก็อาจจะเป็นไปได้ที่จะเกิดความเข้าใจขึ้นมาในทันทีเหมือนแสงสว่างวูบขึ้นในใจ แต่โดยทั่วไปแล้ว

มักจะเป็นเรื่องที่อาศัยเวลาและค่อยๆ เกิดขึ้นตามลำดับในบางกรณี ก็อาจจะต้องมีการปรึกษาหลาย ๆ ครั้งจึงเกิดความเข้าใจในปัญหาของตนเองอย่างเต็มที่ และก็มีหลายกรณีที่อาจเกิดความเข้าใจขึ้นมาจึงหวั่นหรือสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงนอกช่วงเวลาของการปรึกษา

การสรุปสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาได้เข้าใจจะช่วยให้เกิดพลังขึ้นในใจเขาเป็นการส่งเสริมและช่วยให้เขาสามารถเข้าสู่ขั้นตอนที่ 4 เพื่อวางแผนแก้ปัญหา และการสรุปความเข้าใจในปัญหาทั้งยังเป็นการแสดงการร่วมรับรู้และเข้าใจของผู้ให้การปรึกษาที่ได้ผล

บทบาทของผู้ให้การปรึกษามีดังนี้

1. สรุปสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาได้เล่าและเข้าใจสิ่งที่เป็นปัญหา
2. ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจว่าการแก้ปัญหาที่ขึ้นอยู่กับตัวเอง
3. ให้กำลังใจที่จะยอมรับบางสิ่งบางอย่างที่อยากทำให้รู้สึกเจ็บปวด

หรือเสียใจ

4. ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้ตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมและเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนการแก้ปัญหา

ในขั้นตอนนี้ ผู้รับการปรึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการกำหนดทางเลือกและกลวิธีต่าง ๆ และเรียนรู้ที่จะเลือกและตัดสินใจ บทบาทของผู้ให้การปรึกษาคือให้โอกาสผู้รับการปรึกษาเพื่อพิจารณาข้อดีและข้อเสียแต่ละวิธีการและเลือกกำหนดวิธีการที่จะทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยผู้ให้การปรึกษาอาจจะให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะ แต่จะต้องมั่นใจว่าการตัดสินใจและการเลือกวิธีการต่าง ๆ นั้นเป็นทางเลือกของผู้รับการปรึกษาเอง ในขั้นตอนนี้มีประเด็นที่ควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้

หากทางเลือกไว้หลาย ๆ ทาง บ่อยครั้งที่ผู้ให้การศึกษาอาจจะเสนอทางเลือกที่ผู้รับการปรึกษาอาจจะนึกไม่ถึง เพราะในการแก้ปัญหาอาจจะมีวิธีการมากมายเกินกว่าที่ผู้รับการปรึกษาจะนึกได้ทั้งหมด การพิจารณาข้อดีและข้อเสียของทางเลือกต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยาก และใช้เวลานานพอสมควร ผู้ให้การปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้เริ่มคิดและพิจารณาว่าเขามีปฏิกิริยาต่อทางเลือกต่าง ๆ อย่างไรบ้าง ผู้รับการปรึกษาบางคนอาจจะคิดเองได้ แต่บางคนก็อาจจะต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้เห็นชัดเจนขึ้น

การคัดเลือกวิธีแก้ปัญหาผู้ให้การปรึกษาจะต้องระมัดระวังที่จะไม่ทำให้ผู้รับการปรึกษาค้นตัดสินใจทั้งทางเลือกใดไปแต่ถ้าทางเลือกใดพิจารณาแล้วไม่เหมาะสมก็ควรตัดออกไปโดยไม่ต้องเสียเวลา โดยทั่วไปแล้วถ้าทางเลือกนี้มีน้อยก็อาจทำให้การพิจารณาและการเลือกเป็นไปได้ง่ายขึ้น

การตัดสินใจในระหว่างที่ผู้ให้การปรึกษารับฟังและสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษาจะได้เห็นบางสิ่งบางอย่างที่ช่วยให้รู้ว่าทางเลือกใดที่เหมาะสมกับผู้รับการปรึกษาอาศัยการสังเกตเหล่านี้และความเข้าใจในปัญหาของผู้รับการปรึกษาสามารถช่วยให้มีการตัดสินใจที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ แต่ควรจะคำนึงถึงอยู่เสมอว่าการตัดสินใจควรเป็นเรื่องของผู้รับการปรึกษา ไม่ใช่ผู้ให้การปรึกษาและไม่ควรรีบร้อนให้มีการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 5 การยุติการปรึกษา

ในการให้การปรึกษา ซึ่งอาจเป็นการปรึกษาเพียงครั้งเดียวหรือการปรึกษาหลาย ๆ ครั้งอย่างต่อเนื่อง และผู้รับการปรึกษาสามารถค้นหาวิธี การแก้ปัญหาและพัฒนาความมั่นใจที่จะเลือกวิธีที่ดีที่สุดและตัดสินใจปฏิบัติ ปัญหาของผู้ปรึกษาก็คลี่คลาย และมักจะมองเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้นถึงจุดที่ผู้รับการปรึกษามีความตั้งใจที่จะลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ

ผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้ตัดสินใจยุติการปรึกษาแต่ละครั้งหรือในครั้งสุดท้าย โดยมีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

1. ให้สัญญาให้ผู้รับการปรึกษารู้ว่าใกล้จะหมดเวลาของการปรึกษาแล้ว
2. ให้ผู้รับการปรึกษาทบทวนการตัดสินใจของตนเอง และสรุปสิ่งที่ได้เข้าใจในระหว่างการปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้เสริมแรงให้ผู้รับการปรึกษารับไปปฏิบัติต่อไป บางครั้งผู้ให้การปรึกษาอาจจะช่วยสรุปให้ทักษะที่ใช้คือ การทวนซ้ำและการสรุป
3. ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของตนเอง ไม่ว่าผู้รับการปรึกษาจะสามารถแก้ไขปัญหาได้เรียบร้อยหรือไม่ก็ตาม หรือบางครั้งอาจจะใช้เวลาไปหลายชั่วโมงหรือการปรึกษายังมีถึงจุดที่จะตัดสินใจแต่ถึงเวลาที่ต้องยุติการปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องช่วยให้การยุติการปรึกษาเป็นไปด้วยความสบายใจของทั้งสองฝ่าย และช่วยให้ผู้รับการปรึกษามีความรู้สึกดีขึ้น การชมเชยผู้รับการปรึกษาเมื่อเขาพยายามสำรวจตนเองและทำความเข้าใจในสิ่งที่ปัญหา จะทำให้เขารู้สึกดี ๆ กับตัวเองและมองโลกในแง่ดี ทักษะที่ใช้คือการให้กำลังใจ
4. พิจารณาถึงวิธีนำไปปฏิบัติบางครั้งผู้ให้การปรึกษาอาจจะเสนอวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษานำไปปฏิบัติ ซึ่งควรจะเสนอสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ควรจะเสนอสิ่งที่หนักเกินไปโดยใช้ทักษะ การให้กำลังใจเพื่อส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง
5. การนัดหมายครั้งต่อไป ผู้ให้การปรึกษาควรให้โอกาสผู้รับการปรึกษาเลือกว่าจะมาพบครั้งต่อไปหรือไม่ บางครั้งการพูดคุยกันเพียงครั้งเดียวก็ช่วยแก้ปัญหาได้ บางครั้งอาจจะต้องมีการนัดต่อในกรณีนี้จะต้องมีการตกลงกันอย่างชัดเจนถึงวันและเวลาที่จะพบ ในกรณีที่

ผู้รับการปรึกษาไม่ต้องการพบต่อผู้ให้การปรึกษาจะต้องให้เขารู้ว่ายินดีเสมอที่จะให้ความช่วยเหลือถ้าต้องการการปรึกษา ทักษะที่ใช้คือการยอมรับและการให้กำลังใจ

เทคนิคการให้คำปรึกษา

1. ตั้งใจที่จะรับฟัง ปัญหาเกือบทั้งหมดจะถูกล่วงไปโดยการมีผู้รับฟังและการมีทัศนคติที่ถูกต้อง ไม่มีบุคคลใดที่ไม่น่าสนใจ จะมีก็แต่ผู้ฟังที่ไม่สนใจฟังเท่านั้น
2. ทำตนเป็นผู้ฟังที่ดี มีท่าทีที่แสดงความสนใจ นั่งในท่าที่มั่นคงและโน้มตัวไปข้างหน้าในจังหวะที่เหมาะสม สะท้อนความใส่ใจด้วยสีหน้าท่าทาง
3. ฟังเพื่อที่จะเข้าใจ จงอย่าฟังเพื่อได้ฟังเท่านั้น แต่ฟังเพื่อที่จะเข้าใจสิ่งที่เขาพูดออกมาอย่างแท้จริง
4. มีปฏิกริยาโต้ตอบ คนเรามักจะยินดีให้ผู้อื่น ชมเชยด้วยการพยักหน้า ยิ้ม สนับสนุนให้กำลังใจระหว่างการสนทนาเพื่อให้เขารู้สึกว่าเป็นบุคคลสำคัญ
5. อย่าพูดตลอดเวลา ท่านไม่สามารถฟังได้อย่างชัดเจนในขณะที่กำลังพูดขอให้ออกใจเวลาการสื่อสารไม่ใช่การพูดสลับกันกับผู้รับการปรึกษาตลอดเวลา
6. รู้และเข้าใจผู้อื่น พยายามเอาตัวเองไปอยู่ในโลกของผู้อื่นเพื่อที่จะเข้าใจในตัวเขา
7. ถามคำถาม เมื่อไม่เข้าใจ ต้องการความกระจ่างชัดเจนต้องการให้ผู้อื่นพอใจในตัวท่านต้องการแสดงให้เห็นว่าท่านกำลังรับฟังเขาอยู่ แต่จงอย่าใช้คำถามที่ทำให้รู้สึกอึดอัดหรือคำถามที่เป็นการตัดสินหรือดูถูก
8. ใส่ใจเฉพาะสิ่งที่เขาพูด พยายามใส่ใจในคำพูด ความคิดและความรู้สึกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังพิจารณาอยู่
9. สังเกตสีหน้าท่าทาง ช่วยให้เขาเห็นว่าเขากำลังคิดและรู้สึกอย่างไร ขณะที่พูดการมองดูเขาช่วยให้ใส่ใจในตัวเขาและแสดงว่ากำลังตั้งใจฟัง
10. ยิ้มแย้มแต่พอดี อย่าให้มากจนเกินไป
11. ควบคุมความรู้สึก (ถ้าทำได้) พยายามเก็บความวิตกกังวลความกลัว และปัญหาของตนเองเพราะมันจะเป็นอุปสรรคต่อการรับฟังผู้อื่นอย่างชัดเจน
12. กำจัดสิ่งกีดขวาง วางกระดาน ดินสอ หรือสิ่งใดก็ตามที่อยู่ในมือลงเสียก่อน เพราะมันอาจจะรบกวนสมาธิ
13. จับประเด็นสำคัญ ใส่ใจเฉพาะประเด็นที่สำคัญ ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น เรื่องราว สถิติ ฯลฯ อาจจะมีมีความเกี่ยวข้องอยู่บ้างแต่ก็ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ ซึ่งอาจจะให้ความสนใจได้ถ้าหากเป็นการช่วยพิสูจน์หรือสนับสนุน ทำให้ประเด็นสำคัญ ๆ นั้นชัดเจนขึ้น

14. มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสื่อสารระหว่างกัน ความรับผิดชอบส่วนหนึ่งจะอยู่ที่ผู้พูด แต่ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ฟังและเป็นส่วนสำคัญของการสื่อสารนั้นจึงพยายามทำความเข้าใจและถ้าไม่เข้าใจขอให้ถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัด

15. ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นและความรู้สึกที่แสดงออกมาไม่ใช่ต่อตัวบุคคล อย่าปล่อยให้ความรู้สึกที่มีต่อตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อการตีความคำพูดที่ได้ฟัง เพราะความคิดเห็นที่ดี ๆ นั้นอาจจะมาจากบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะที่ท่านไม่ชอบก็ได้

16. อย่าขัดแย้งในใจ ในขณะที่ท่านกำลังทำความเข้าใจผู้อื่น ไม่มีประโยชน์เลยที่ขัดแต่ขัดแย้งในใจเวลาที่กำลังรับฟังเขา เพราะจะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างตัวท่านกับผู้พูด

17. รู้จักใช้เวลาอย่างเต็มที่ในขณะที่ฟัง คนเราใช้เวลาในการทำน้อยกว่าเวลาในการพูด ในระหว่างที่รับฟังควรใช้เวลาที่เหลือพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ให้มากขึ้น (โดยทั่วไปการพูดมีอัตราประมาณ 100 คำต่อนาที การคิดมีอัตราประมาณ 500 คำต่อนาที)

18. อย่าทำตัวเป็นปฏิบัติกับผู้พูด การทำตัวเป็นปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การขัดแย้ง การวิจารณ์ สอบสวน การจับบันทึก การไม่จดบันทึก การถาม การไม่ยอมถาม ฯลฯ อาจจะทำให้ผู้อื่นปิดบังความคิด อารมณ์และทัศนคติของเขา พยายามตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อผู้อื่น และพิจารณาให้เหมาะกับผู้พูดแต่ละคน

19. อย่าตัดสินใจให้โอกาสเขาที่จะรู้และกระจ่างแจ้งด้วยตนเอง

20. การรับฟังเป็นสิ่งประเสริฐการพัฒนาทักษะในการรับฟังจะทำให้การทำงานชีวิตและการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นที่ยอมรับและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2) กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ชีวิตที่ตีร่วมกับผู้อื่น และให้นักศึกษาได้ค้นพบคุณค่าในตนเอง โดยมหาวิทยาลัยได้พัฒนากิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแก่นักศึกษาดังนี้

2.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ

1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพื้นฐานการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ของนักศึกษาตามวิธีการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การปรับพฤติกรรมทางปัญญานี้ Kazdin (1978) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกโดยการเปลี่ยนแปลงความคิด การตีความ การตั้งข้อสันนิษฐาน หรือกลวิธีในการสนองตอบหรืออีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนตัวแปรทางปัญญา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมนั่นเอง โดยที่นักพฤติกรรมทางปัญญามีความเชื่อดังต่อไปนี้

ความเชื่อข้อที่ 1 การทำงานของกระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม เป็นการย้ายความคิดของรูปแบบการใช้สื่อกลางเป็นประโยชน์ในการบำบัด หรืออธิบายพฤติกรรม ถึงแม้ว่านักทฤษฎีพฤติกรรมปัญญานิยมรุ่นแรก ๆ จะมีปัญหาเรื่องการแสดงให้เห็นถึงข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะพิสูจน์ความเชื่อนี้ แต่ปัจจุบันมีความพยายามที่จะดำเนินการพิสูจน์และสนับสนุนแนวคิดนี้เช่น งานในคลินิกก็นิยมใช้แนวคิดนี้ในการบำบัดมากขึ้นและโดยส่วนใหญ่ได้รับผลดี ซึ่งแสดงถึงผลของกระบวนการทางปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมได้มากขึ้นเรื่อยๆ

ความเชื่อข้อที่ 2 การทำงานของกระบวนการทางปัญญาสามารถปรับเปลี่ยนได้นั้นคือเราสามารถประเมินกระบวนการทางปัญญาได้ แม้ว่าจะต้องศึกษาหาวิธีที่จะให้มีความเที่ยงและความตรงมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อไปก็ตาม การประเมินกระบวนการทางปัญญาก็เพื่อเลือกบางส่วนของที่เหมาะสมและเข้าไปจัดกระทำเพื่อประโยชน์ในการเปลี่ยนพฤติกรรม โดยกระบวนการหนึ่งๆ ในกระบวนการทางปัญญานั้นเป็นอิสระโดยตัวเองไม่จำเป็นต้องติดตามมาจากกระบวนการอื่นๆ

ความเชื่อข้อที่ 3 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถกระทำได้ โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา โดยพยายามจัดการกับกระบวนการทางปัญญา เพื่อช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและประเมินการเปลี่ยนพฤติกรรมควบคู่ไปด้วย

ดังนั้น จุดมุ่งหมายของนักปรับพฤติกรรมทางปัญญาก็จะมุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญาเพื่อที่ว่าพฤติกรรมภายนอกจะได้รับการเปลี่ยนแปลง (Mahoney, 1974) (รายละเอียดหลักสำคัญ กระบวนการพัฒนาฯ ปรากฏตาม หน้า 43-65 ในบทที่ 2)

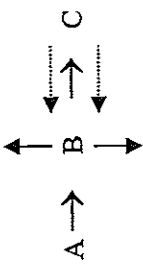

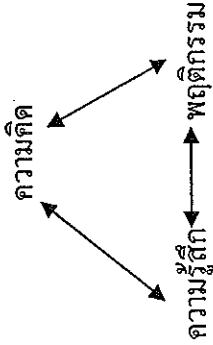
- ตารางที่ 4 แผนการจัดกิจกรรม
เรื่อง การจัดกิจกรรมคิดความเข้าใจ
- วงจรความคิด ความรู้สึกร่วม พฤติกรรม
- การวิเคราะห์พฤติกรรม

เวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

เนื้อหา	เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>คนเราอาจจะเลือกรับรู้อะไร การเลือกรับรู้อะไร บุคคลก็จะ ข้อมูลที่ดีเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิต มีประสิทธิภาพ ถ้าบุคคลบิตเบียน การรับรู้มีความผิดพลาดข้อมูล ถ้าข้อมูลไป ก็จะมีผลต่อความรู้ และพฤติกรรมของบุคคลไปในทาง ไม่พึงประสงค์</p> <p>เมื่อบุคคลคิดอย่างไร บุคคล จะเน้นกับตัวเองถึงความคิดแล้วก็จะ ส่งผลต่อความรู้สึกร่วมและพฤติกรรม จะตอบตนเองแตกต่างกันไป</p>	<p>เพื่อให้ให้นักศึกษา 1.อธิบายวงจรความคิด- ความรู้สึกร่วม-พฤติกรรม 2.สรุปได้ว่าความคิด ของคนจะมีอิทธิพลจาก การรับรู้ความเข้าใจของ บุคคล ซึ่งการรับรู้จะมี ผลต่อความรู้สึกร่วมและ พฤติกรรมของบุคคล ด้วย</p> <p>3.สรุปได้ว่าบุคคล สามารถสนับสนุนหรือ ยับยั้งพฤติกรรมได้</p>	<p>1.บรรยายเรื่องวงจรความคิด-ความรู้สึกร่วม พฤติกรรม พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ↓ 2.แบ่งให้นักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยแต่ละ กลุ่มจะมีใบกิจกรรมให้นักศึกษาปฏิบัติ โดยให้ดูภาพแล้วคิดเชื่อมโยงระหว่าง ความคิด-ความรู้สึกร่วมและพฤติกรรมใช้เวลา งานร่วมกัน 10 นาที ↓ ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไป นำเสนอผลงาน</p>	<p>-แผ่นใสประกอบคำ บรรยาย -เอกสาร -กรณีตัวอย่าง -ใบกิจกรรม -ภาพ -เครื่องฉายข้ามศีรษะ</p>	<p>พิจารณาจาก 1.ผลงานที่นักศึกษาแต่ละ กลุ่มช่วยกันคิดและ นำเสนอ 2.การสรุปผลที่ได้รับ จากการทำกิจกรรม 3.การร่วมมือในขณะ ทำกิจกรรม 4.ผลการอภิปรายของ นักศึกษาเกี่ยวกับ วิเคราะห์พฤติกรรม ตามแนวคิดทฤษฎี</p>	

เนื้อหาสาระ/ความถี่รวมยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>การวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็น</p> <p>การทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของ</p> <p>การวิเคราะห์พฤติกรรมการ โดยการ</p> <p>วิเคราะห์ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ที่</p> <p>บทบาทของตัวแปรต่างๆที่เป็นตัว</p> <p>แปรภายนอกและตัวแปรภายในของ</p> <p>บุคคล ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล</p> <p>นั้น</p> <p>แนวทางการวิเคราะห์พฤติกรรม</p> <p>การวิเคราะห์พฤติกรรมการอาศัย</p> <p>แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งของ</p> <p>นักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมนิยมและ</p> <p>นักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมปัญญาใน</p> <p>การวิเคราะห์</p> <p>การวิเคราะห์พฤติกรรมการตาม</p> <p>แนวทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา</p> <p>กลุ่ม พฤติกรรมนิยมที่ใช้กับ</p>	<p>ตัวกระบวนกรคิด</p> <p>4.อธิบายความหมาย</p> <p>และสาเหตุของการเกิด</p> <p>พฤติกรรมได้</p> <p>5.อธิบายวิเคราะห์</p> <p>พฤติกรรมตามรูปแบบ</p> <p>A-B-C และ A-B, B- C</p> <p>ได้</p> <p>6.ยกตัวอย่างและ</p> <p>วิเคราะห์พฤติกรรมตาม</p> <p>รูปแบบ A-B-C และ</p> <p>A-B, B-C ได้</p> <p>7.สรุปความแตกต่าง</p> <p>ระหว่างการวิเคราะห์</p> <p>พฤติกรรมแนวความคิดของ</p> <p>นักจิตวิทยา กลุ่ม</p> <p>พฤติกรรมนิยมและตาม</p>	<p>3.วิชาการสรุปให้นักศึกษาเห็นความ</p> <p>เชื่อมโยงระหว่างความคิด-ความรู้สึก-</p> <p>พฤติกรรม</p> <p>4.ให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรม</p> <p>ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของ</p> <p>นักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมและ</p> <p>นักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมปัญญานิยม</p> <p>พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ</p> <p>5.แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5</p> <p>คน แจกกรณีตัวอย่างให้แต่ละกลุ่มร่วมกัน</p> <p>วิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวความคิด</p> <p>พฤติกรรมนิยม (ตามรูปแบบ A-B-C)</p> <p>แล้วให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอ</p> <p>ผลงานวิเคราะห์</p> <p>6.ให้นักศึกษาชมวีดิทัศน์เรื่องกติกามารยาท และให้นักศึกษาช่วยกันวิเคราะห์</p>	<p>-แผ่นใสสรุป</p> <p>ประเด็นตามวงจร</p> <p>ความคิด-ความรู้สึก-</p> <p>พฤติกรรม</p> <p>-แผ่นใส</p> <p>ประกอบการบรรยาย</p> <p>เอกสาร</p> <p>-เครื่องฉายข้ามศีรษะ</p> <p>-กรณีตัวอย่าง</p> <p>-วีดิทัศน์เรื่องกติกามารยาท</p>	<p>การเรียนรู้ของ</p> <p>นักจิตวิทยาทั้ง 2 กลุ่ม</p> <p>5.ผลงานการวิเคราะห์</p> <p>พฤติกรรมที่แต่ละกลุ่ม</p> <p>นำเสนอ</p>

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>พฤติกรรมต่างๆ ไป ใช้หลักการวิเคราะห์แบบ ABC ตามแนวคิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำซึ่งมีความสัมพันธ์ดังภาพ</p> <p>เมื่อ A = เงื่อนไขนำ B = พฤติกรรม C = ผลกรรม</p> <p>การวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อพื้นฐานว่า “กระบวนการทางปัญญาส่งผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลง” โดยกระบวนการทางปัญญาจะ</p>	<p>แนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมได้</p>	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม พฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยม (ตามรูปแบบ A-B, B-C) 7.แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน</p> <p>↓</p> <p>แจกกรณีตัวอย่างให้แต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B, B-C</p> <p>↓</p> <p>ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์</p> <p>8. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยมากลุ่มละ 2 เรื่อง แล้วนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B-C 1 และตามรูปแบบ A-B, B-C 1 เรื่อง</p>	<p>-แบบฟอร์มการเขียนกรณีตัวอย่างและการวิเคราะห์พฤติกรรม</p>	

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมภายนอกของบุคคลดังภาพ</p> <p>$A \rightarrow B, \rightarrow B \rightarrow C$</p> <p>ซึ่ง B = กระบวนการทางปัญญาเช่น ความคิด ความรู้สึก</p> <p>ความคิดรวบยอด</p> <p>ความคิดรวบยอด ความรู้สึก และพฤติกรรมมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังรูป</p> 	<p>วัตถุประสงค์</p>	<p>ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำมาเสนอผลการวิเคราะห์</p> <p>9.สรุปประเด็นสำคัญของเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรมเปรียบเทียบกับวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B-C, และตามรูปแบบ A-B, B-C ให้เห็นอย่างชัดเจน</p>	<p>-แผ่นใสสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรม</p> <p>-เครื่องฉายข้ามศีรษะ</p>	<p>การประเมินผล</p>

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>การวิเคราะห์พฤติกรรมจะอาศัยแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม และนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมมปัญญานิยมในการวิเคราะห์ ซึ่งการวิเคราะห์พฤติกรรมของ 2 กลุ่ม นี้จะแตกต่างกันตรงที่กลุ่มพฤติกรรมมปัญญานิยมจะเน้นกระบวนการทางปัญญาเข้ามา มีส่วนเชื่อมโยงกับการเกิดพฤติกรรมด้วย</p>	<p>วัตถุประสงค์</p>	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม</p> 	<p>สื่อ</p>	<p>การประเมินผล</p>

แผนการจัดกิจกรรม

เรื่อง ทักษะการคิดในการควบคุมตนเอง
(การหยุดความคิดและการคิดไปข้างหน้า)

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>เนื้อหา</p> <p>การหยุดความคิด (thought Stopping)</p> <p>เทคนิคการหยุดความคิดเหมาะที่จะใช้กับบุคคลที่มีความคิดที่ไม่เหมาะสม</p> <p>วิธีการหยุดความคิดทำได้ง่ายมากเพียงแต่บอกกับตัวเองว่า “ไม่” หรือ “หยุด” เป็นต้น ซึ่งการบอกกับตัวเองในลักษณะเช่นนี้เมื่อเริ่มต้นที่จะมีความคิดที่ไม่เหมาะสมจะทำให้ความคิดนั้นถูกระงับไป</p>	<p>เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> อธิบายเทคนิคการหยุดความคิดได้ ฝึกปฏิบัติการหยุดความคิดได้อย่างถูกต้อง แสดงการหยุดความคิดเมื่อมีความคิดที่ไม่เหมาะสมได้ ฝึกปฏิบัติการคิดในลักษณะถ้า.....แล้ว...อย่างถูกต้อง 	<ol style="list-style-type: none"> เสนอกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาที่เกิดขึ้นเนื่องจากใช้อารมณ์ตัดสินใจ 2 – 3 เรื่อง แล้วนำไปประเด็นมาอภิปรายร่วมกัน ให้ความรู้และยกตัวอย่างประกอบเรื่องเทคนิคการหยุดความคิดเช่น <ul style="list-style-type: none"> -การนับในใจ -ฝึกการสูดหายใจลึก ๆ -การสร้างจินตนาการ ให้นักศึกษาฝึกการหยุดความคิดโดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คนให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดพฤติกรรมจริยธรรมที่เป็นปัญหา 1 	<p>-กรณีตัวอย่าง</p> <p>-แผ่นใส</p> <p>ประกอบการบริหาร</p> <p>-เครื่องฉายข้ามศีรษะ</p> <p>-ปากกาเขียนแผ่นใส</p>	<ol style="list-style-type: none"> จากการตอบคำถามของนักศึกษา จากการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล จากข้อความที่นักศึกษาเติมลงไป ในแบบฝึกคิดไปข้างหน้า

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>การดำเนินการฝึกการหยุดความคิดนั้นสามารถดำเนินการได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.แยกแยะความคิดที่ไม่เหมาะสมและสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความ 2.พิจารณาว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาจากความคิดเช่นนี้ เช่น อารมณ์หรือพฤติกรรม 3.ให้หาสิ่งเร้าที่จะทำให้ความคิดเห็นหยุดลงโดยปกติแล้วคำว่า “หยุด” หรือ “ไม่” น่าจะใช้ได้ 4.ในการดำเนินการฝึกการหยุดคิดนั้นให้นักศึกษาจินตนาการกับความคิดที่ไม่เหมาะสมให้ยกนิ้วขึ้นเมื่อภาพนั้นชัดเจนแล้ว จากนั้น 	<p>5.แสดงการคิดไปข้างหน้าในลักษณะถ้า...แล้ว...ได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>พฤติกรรมจากนั้นให้ช่วยกันดำเนินการฝึกหยุดความคิดเพื่อขยับซึ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์จากนั้นให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน</p> <p>4.แจกแบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 1 ให้กับนักศึกษาทุกคน แล้วให้นักศึกษาก่อกข้อความในแต่ละข้อให้ได้ใจความสมบูรณ์ตามความคิดของนักศึกษาแต่ละคนแล้วให้นักศึกษาออกมานำเสนอข้อความที่เติมลงไปในแต่ละข้อ</p> <p>5.แจกแบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 2 ให้นักศึกษารอกข้อความในแต่ละข้อให้ได้ใจความสมบูรณ์ตามความคิดของตนเองแล้วให้นักศึกษาออกมาเสนอข้อความที่เติมลงไป</p>	<p>-แบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 1</p> <p>-แบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 2</p>	

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>อาจารย์ (ผู้วิจัย) จะบอกว่า “ไม่” ด้วยเสียงดังบอกคำนั้นซ้ำ ๆ กันจนกว่าภาพที่นักศึกษาจินตนาการนั้นหายไป โดยดูได้จากกรที่นักศึกษาเอานิ้วลง</p> <p>5. ให้นักศึกษาตะโกนคำว่า “ไม่” ด้วยตนเองเมื่อจินตนาการกับความคิดที่ไม่เหมาะสม</p> <p>6. ให้นักศึกษาพูดคำว่า “ไม่” ด้วยตนเองในใจเมื่อจินตนาการสร้างความคิดไม่เหมาะสม</p> <p>7. ให้มีการนำไปฝึกเป็นการบ้านด้วย</p> <p>การคิดไปข้างหน้า</p> <p>◆ ความสำคัญของการคิดไปข้างหน้า การคิดไปข้างหน้าเป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้บุคคลสามารถนำไปใช้ในการปรับ</p>	<p>วัตถุประสงค์</p>	<p>6. ให้นักศึกษาช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการทำแบบฝึกคิดทั้ง 2 ชุด</p> <p>7. ให้นักศึกษาวัดชีวิตที่ตนเกี่ยวข้องกับปัญหาทะเลาะวิวาท แล้วให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลือกให้ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง 1 เทคนิค ในการลดพฤติกรรมทะเลาะวิวาท พร้อมทั้งส่งตัวแทนกลุ่มออกไปแสดง</p> <p>8. ให้นักศึกษาสรุปข้อมูลความรู้เรื่องทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง</p>	<p>-ชีวิตที่ตนเรื่องการทะเลาะวิวาท</p> <p>สรุปข้อควมที่รับ จากเรื่องทักษะการคิด -เพื่อควบคุมตนเอง -เครื่องฉายข้ามศีรษะ</p>	<p>การประเมินผล</p>

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>พฤติกรรมทางปัญญาที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งจะช่วยให้ให้นักศึกษาคาดคะเนความเป็นไปได้ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น</p> <p>◆ ทักษะการคิดในลักษณะถ้า.....แล้ว</p> <p>ความคิดรวบยอด</p> <p>เทคนิคการหยุดความคิดเป็นเทคนิคที่ช่วยให้ตัด ไซ่พฤติกรรมมารคิดในการลบหรือการยับยั้งที่ทำลายตนเองแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์การคิดไปข้างหน้า เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลสามารถนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้</p>	<p>วัตถุประสงค์</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY</p>			

แผนการจัดกิจกรรม
เรื่อง ทักษะการคิดเพื่อความควบคุมตนเอง
การฝึกสอนตนเอง (Self – Instructional Training)
เวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>เนื้อหา</p> <p>ทักษะการคิดเพื่อความควบคุมตนเอง</p> <p>การฝึกการสอนตนเอง (self Instructional Training)</p> <p>การสอนตนเองเป็นเทคนิค</p> <p>การควบคุมพฤติกรรมของตนเองด้วย</p> <p>การใช้การพูดกับตนเองภายในใจเป็นตัวชี้แนะหรือนำทาง เพื่อให้มีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น</p> <p>เป็นเทคนิคที่พัฒนาโดย Donald Meichenbaum ซึ่งเขาใช้ทั้งตัวแบบและการเสริมแรงในการฝึกการสอนตนเอง โดยให้บุคคลที่จะ</p>	<p>เพื่อให้ให้นักศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> อธิบายเทคนิคการฝึกการสอนตนเองได้ บอกขั้นตอนการฝึกการสอนตนเองด้วยการใช้ตัวแบบและการฝึกซ้อมการสอนตนเองได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการสอนตนเองรวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้เป็นอย่างดี 	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> เสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาอันเนื่องมาจากการไม่สามารถควบคุมตนเองได้จากหนังสือพิมพ์และให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ว่าดังกล่าวมีสาเหตุเกิดขึ้นเพราะอะไร โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้คอยชี้แนะและตรวจดูผลรวมทั้งสรุปผลให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง อธิบายขั้นตอนในการคิดเพื่อควบคุมตนเอง โดยการฝึกการสอนตนเอง พร้อมทั้งเสนอตัวอย่างประกอบ แบ่งกลุ่มโดยให้นักศึกษาที่มีความต้องการแก้ปัญหาพฤติกรรมตรงกัน 	<p>-ข่าวจากหนังสือพิมพ์</p> <p>-กรณีตัวอย่าง</p> <p>-แผ่นใสประกอบคำบรรยายภาพ</p> <p>-วีดิทัศน์</p> <p>-เครื่องฉายข้ามศีรษะ</p>	<ol style="list-style-type: none"> สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษาเป็นรายบุคคล สังเกตจากการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล พิจารณาจากคุณภาพของผลงานที่นำเสนอ

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>ได้รับการฝึกการสะท้อนตนเองสังเกต ตัวแบบและดำเนินการตามตัวแบบ ตามขั้นตอนดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวแบบพูดสะท้อนตัวเองด้วยเสียงดัง ซึ่งเน้นการกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย ของตน 2. ตัวแบบพูดสะท้อนเองด้วยเสียงดัง ซึ่งเน้นการกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย ของบุคคลที่รับการฝึก 3. บุคคลที่รับการฝึกพูดสะท้อนตนเอง ด้วยเสียงดังซึ่งเน้นการกระทำ พฤติกรรมเป้าหมายของตนเอง 4. บุคคลที่รับการฝึกพูดสะท้อนตนเอง ด้วยเสียงกระซิบซึ่งเน้นการกระทำ พฤติกรรมเป้าหมายของตนเอง 5. บุคคลที่รับการฝึกสะท้อนตนเอง ภายในซึ่งเน้นการกระทำพฤติกรรม เป้าหมายของตนเอง 	<p>มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY</p>	<p>1. ให้อาอยู่ในกลุ่มเดียวกันให้นักศึกษาแต่ละ กลุ่มช่วยกันคิดเพื่อควบคุมตนเอง โดย การฝึกการสะท้อนตนเอง เพื่อแก้ปัญหา พฤติกรรมนั้น ๆ อย่างเหมาะสมโดยมีตัว แบบก็คือ จะต้องตอบคำถาม 4 ข้อ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อะไรคือปัญหาของฉัน (What is my problem?) 2. ฉันสามารถจะทำงานได้อย่างไร (How can I do it?) 3. แผนการที่จะทำคืออะไร (Am I using my plan?) 4. ฉันจะทำอย่างไร (How did I do?) <p>ในแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอ</p> <p>4. ให้นักศึกษาแต่ละคนกำหนดพฤติกรรม เป้าหมายในการควบคุมพฤติกรรมของ ตนเอง 1 พฤติกรรม แล้วทำการฝึกการ</p>	<p>-แผ่นใส -เครื่องฉายข้ามศีรษะ -ปากกาเขียนแผ่นใส</p>	

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>ขั้นตอนการฝึกการสอนตนเอง</p> <ol style="list-style-type: none"> กำหนดพฤติกรรมการเป็นเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน สร้างเครื่องมือเพื่อใช้เป็นสื่อในการฝึกการสอนตนเอง เสนอตัวแบบแสดงการสอนตนเอง ให้บุคคลผู้มารับการฝึกสอนตนเองฝึกซ้อมการสอนตนเองตามที่ตัวแบบแสดงให้ดู ให้การเสริมแรงเมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย <p>ความคิดรวบยอด</p> <p>การฝึกการสอนตนเองเป็นเทคนิคควบคุมพฤติกรรมตนเองด้วยการใช้การพูด กับตนเองภายในใจ ซึ่งการพูดกับตนเองภายในใจนี้จะเป็นตัวชี้แนะหรือนำทางให้มี</p>	<p>มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY</p>	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม</p> <p>สอนตนเอง จากนั้นให้นักศึกษานำเสนอหน้าห้อง ให้เพื่อน ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ</p> <p>5. ให้นักศึกษาช่วยกันสรุปเทคนิคการฝึกการสอนตนเอง</p> 		

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น กระบวนการฝึกการสอน ตนเองอาจทำได้ด้วยการเสนอตัว แบบ การฝึกซ้อมการให้ข้อมูล ป้อนกลับ และการวางเงื่อนไข กรรม</p>				

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการรายด้าน

ก. เรื่อง ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (กิจกรรม Walk Rally ณ เขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549)

เนื้อหาสาระและขอบข่าย

1. บทบาทของผู้นำและผู้ตาม
2. ลักษณะของผู้นำและผู้ตามที่ดี
3. ทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตาม

ความคิดรวบยอด

1. นักศึกษาจะต้องเป็นคนดี มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำและมีทักษะในการเป็นผู้นำ
2. การเสียสละ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความกล้าหาญทางจริยธรรม ความมุ่งมั่นในการพูดหรือการกระทำให้ผู้อื่นร่วมปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำที่ดี
3. การที่จะมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำได้นั้น นอกจากจะมีความรู้ในการเป็นผู้นำแล้วจำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดทักษะของผู้นำ

จุดประสงค์

- นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมได้ ดังต่อไปนี้
1. แสดงคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี ได้แก่ ความเสียสละ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ เป็นต้น
  2. แสดงถึงทักษะของความเป็นผู้นำ ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา

กิจกรรมการปฏิบัติการ

(แสดงไว้ในภาคผนวก ข)

ระยะเวลา จำนวน 9 ชั่วโมง

การสังเกตความมีส่วนร่วม

1. สังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำจากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการฝึกอบรม การเข้าฐานต่างๆ
2. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (เมื่อสรุป)
3. สังเกตดูความสนใจและความตั้งใจจริงขณะชมวีดิทัศน์ สไลด์ และฟังการบรรยาย (เมื่อสิ้นสุดกิจกรรม)

ข. เรื่อง ความรู้และการคิดสร้างสรรค์ (กิจกรรม Walk Rally ณ เขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549) .

เนื้อหาสาระและขอบข่าย

การพัฒนาความคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดเป็นระบบ การใฝ่รู้
ใฝ่เรียน

ความคิดรวบยอด

พัฒนาจิตของตนเองให้มีค่านิยม เจตคติที่ดี ตลอดจนพัฒนาความคิดและสติปัญญา จะทำให้นักศึกษาเป็นบุคคลตัวอย่างและช่วยนำในการพัฒนาสังคมได้

จุดประสงค์

นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และคิดอย่างเป็นระบบ

กิจกรรมการปฏิบัติการ

(แสดงไว้ในภาคผนวก ข)

ระยะเวลา

จำนวน 9 ชั่วโมง

การสังเกตการมีส่วนร่วม

การคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ การมีค่านิยม และเจตคติที่สังคมคาดหวัง

ก. เรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง

(การบรรยายพิเศษ โดยวิทยากรภายนอก อาจารย์จ่านง ผลบุญ)

เนื้อหาสาระและข้อบ่งชี้

1. การพัฒนาบุคลิกภาพทางกาย ได้แก่ การมีสุขภาพแข็งแรงสง่างาม การแต่งกายกิริยามารยาท การพูด การแสดงตนต่อสาธารณชน
2. การพัฒนาลักษณะนิสัย ได้แก่ ความประพฤติดี มีระเบียบวินัย การคิดเป็นระบบการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเคารพความคิดผู้อื่น ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรม รู้จักแก้ปัญหาโดยวิธีแห่งปัญญา
3. ค่านิยมในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การพึ่งตนเอง ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน รับผิดชอบและปลอดภัย สุขุม ซึ่งในค่านิยมตามระบบประชาธิปไตย อุทิศตนในการทำงาน

ความคิดรวบยอด

1. นักศึกษาคควรมีบุคลิกภาพที่ดี ทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย การแต่งกาย กิริยามารยาท การพูด และการแสดงออกต่อสาธารณชน เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกคน
2. นักศึกษาสร้างลักษณะนิสัยเรื่องความประพฤติที่มีระเบียบวินัย การคิดเป็นระบบเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ประสบผลสำเร็จในชีวิต
3. นักศึกษามีค่านิยมที่ดีโดยการดำเนินชีวิตเพื่อความเจริญรุ่งเรืองในวิถีชีวิตของตนเอง

จุดประสงค์

นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังต่อไปนี้

1. บำรุงรักษาร่างกายให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีทรวดทรงที่ดี
2. แต่งกายสะอาดสุขภาพเรียบร้อย มีมารยาทดี อย่างสม่ำเสมอ
3. พูดและแสดงตนต่อสาธารณชนในโอกาสต่าง ๆ ได้
4. ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมระบบประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมเสนอแนะ

1. จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันหลีกเลี่ยงโรคต่อร้ายแรงเช่น โรคเอดส์

- ยาเสพติด
2. จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยง
  3. จูงใจให้นักศึกษาแต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น จัดสัปดาห์ณรงค์การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบ
  4. จัดฝึกรวมกิจกรรมมารยาทในการเข้าสังคมในโอกาสต่าง ๆ
  5. จัดงานหรือพิธีการ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการเข้าร่วมและเพื่อปลูกฝังค่านิยมในการทำงาน
  6. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับค่านิยมที่พึงประสงค์ การลดละเลิกอบายมุข ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดออม อดทน และมีอุดมการณ์การทำงาน
  7. จัดบรรยายทางวิชาการ พัฒนาลักษณะนิสัยและค่านิยมในการดำเนินชีวิต โดยเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตหรือวิทยากรที่เป็นที่ยอมรับในด้านอื่น ๆ

ระยะเวลา

3 ชั่วโมง

สื่อการฝึกอบรม

1. แผ่นจัดนิทรรศการ
2. เอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับการแต่งกายที่เหมาะสมและมารยาท
3. กรณีตัวอย่าง
4. เทปบันทึกภาพเกี่ยวกับมารยาทไทย
5. วิทยากร

การสังเกตความมีส่วนร่วม

1. วัดและประเมินผลพฤติกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 1.1 สุขภาพร่างกาย
  - 1.2 การแต่งกายและมารยาท
  - 1.3 การพูดและการแสดงตนต่อสาธารณชนในโอกาสต่าง ๆ
  - 1.4 เจตคติและค่านิยมในการดำเนินชีวิต
2. สังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ง. การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การบริหารชีวิต

(การบรรยายพิเศษ โดยวิทยากรภายนอก อาจารย์อานง ผลบุญ)

เนื้อหาสาระและขอบข่าย

1. องค์ประกอบของการบริหารชีวิต ได้แก่ การบริหารกาย และการบริหารจิต

1.1 การบริหารกาย ให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ออกกำลังกาย ทำงานพักผ่อน รับประทานอาหารที่มีคุณค่า หลีกเลียงอบายมุขและสิ่งเสพติดต่าง ๆ

1.2 การบริหารจิต ให้มีจิตใจแจ่มใสเบิกบาน พักผ่อนเพียงพอ มีการทำงานอดิเรก และมีการฝึกพัฒนาจิตด้วยการทำสมาธิ ฯลฯ

2. ค่านิยมในการดำเนินชีวิต รู้จักพึ่งตนเอง ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน

ความคิดรวบยอด

การบริหารชีวิตโดยใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นการทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติเกิดความสุขกาย สบายใจ มีความปีติ เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

จุดประสงค์

นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังต่อไปนี้

1. ออกกำลังกาย ทำงาน พักผ่อน รับประทานอาหารที่ดีมีคุณค่า อย่างสม่ำเสมอ
2. หลีกเลียงอบายมุข สารเสพติด โรคเอดส์
3. สามารถปฏิบัติศาสนกิจ ตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ

กิจกรรมเสนอแนะ

1. จัดให้มีการออกกำลังกายทุกวัน โดยฝึกให้ทำโยคะ หรือแอโรบิก
2. ให้คู่วิทัศน์เพื่อศึกษากรณีตัวอย่าง
3. เชิญวิทยากรที่ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยการปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนามาเป็นวิทยากร เช่น คนไทยตัวอย่าง
4. วิเคราะห์การประพฤติปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถแยกแยะส่วนที่ดี/ส่วนที่บกพร่อง ส่วนที่จำเป็น/ส่วนที่ไม่จำเป็น คงส่วนดีและส่วนที่ไม่ดี

กรรม

5. ให้ศึกษากรณีตัวอย่างเกี่ยวกับอบายมุข/สารเสพติด/และหรือกัญแห่ง

6. เชิญวิทยากรมานำประเพณีปฏิบัติ

ระยะเวลา

3 ชั่วโมง

สื่อการฝึกอบรม

1. วัสดุทัศน
2. แผ่นใส
3. กรณีตัวอย่าง/บัตรงาน
4. วิทยากร

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการณ์ฝึกปฏิบัติ
2. สัมภาษณ์/ซักถามผลการปฏิบัติ
3. การเขียนรายงานประเมินผลการฝึกปฏิบัติของตนเอง

3. กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ และแผ่เมตตา (รายละเอียดตามภาคผนวก ข)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบก่อนและหลังใช้โปรแกรมการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้สถิติอย่างง่าย

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ความคิดเห็น	ระดับค่าเฉลี่ย
ทำทุกครั้ง	4.51-5.00
ทำบ่อยครั้ง	3.51-4.50
ทำพอๆ กับไม่ทำ	2.51-3.50
ทำน้อยครั้ง	1.51-2.50
ไม่เคยทำเลย	1.00-1.50

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 :102)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 103)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละคน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง